

NAPREJ!

Vse za napredek slovenskega ljudstva!

Časopis «NAPREJ!» izhaja dvakrat mesečno, in sicer 4. in 18. — Uredništvo, administracija in ekspedicija je v Ljubljani, Selenburgova ul. 6/II. — Vse denarne pošiljatve je pošiljati na naslov: «Delavska tiskovna družba v Ljubljani, r. z. z o. z.» — Vse dopise in spise na uredništvo. — Naročnina za celo leto: K 2.50, za 1/2 leta K 1.25, v Nemčijo K 3.—, v Ameriko K 4.60. — Posamezne številke 8 vin.

Prvi maj!

Zopet se bliža Veliki Dan proletariata. — naš slavni Prvi Maj. Leto za letom se množi število tistih, ki na ta dan manifestirajo za cilje in namene Socializma. Tudi pri nas na Slovenskem nas je čimdalje več! In tako je prav!

Sodrugri in sodruginje! Delavci in delavke! Delujmo posebno letos na to, da bo proslava našega edinega delavskega praznika kar najsijajnejša! Vsaka organizacija naj stori v tem pogledu svojo dolžnost!

Pozdravljen bodi — 1. Maj 1910!

V organizacijo!

Delavci! Ustanovljajmo povsod organizacije, utrjujmo že obstoječe — delajmo, da bo armada proletariata vsak dan silnejša, mogočnejša, impozantnejša! Naj ne bo proletarca na slovenskih tleh, ki bi ne stal v vrstah mednarodne delavske politične organizacije!

Organizacija konsumentov.

Živimo v dobi organizacije. Nepobitna dejstva stoje pred nami: namreč če hočemo kot delavci kaj uspešnega doseči, se moramo organizirati v strokovnih organizacijah, ki nam dajo zaupanje v nas same, gmotno pomoč v potrebi — če hočemo postati kot delavci tudi polnopravni člani v državi, deželi in občini, tedaj je nujna potreba nas vseh, da postanemo člani poli-

tične organizacije, da z njeno pomočjo izvojujemo politično svojo enakopravnost! Kot konsumentje pa? Ali naj tu ostanemo brez brambe — ali naj nas mala in velika trgovina ali pa velika obrt izkoriščata, kakor se jima bo poljubilo? Jasen razum nam pove, da je naša dolžnost prav tako misliti na obrambo, kot delamo to kot delavci-državljeni, kot delavci-proizvajalci. Parola za konsumentje je pač: konsumentje v konsumne organizacije! Na Slovenskem imamo že lepe organizacije konsumentov. Najstarejši delavski soc.-dem. konsumni organizaciji sta v Idriji in v Zagorju ob Savi, ki obe izborni delujeta. Mlajše so v Hrastniku, Trbovljah, Nabrežini; najmlajši konsumni organizaciji sta pa «konsumno društvo za Jesenice in okolico», ki obe izkazujejo lep napredek. Tako je tudi prav!

Konsumentje — v dobi organizacije tudi Vi vsi v konsumna društva, ki so organizacija za konsumente!

Delavska tiskovna družba v Ljubljani

bo vršila 3. aprila svoj redni občni zbor. Iz poročila posnamemo, da je Del. tiskovna družba v letu 1909. izdala list „Naprej“ kojega je 92.000 izvodov razposlala na svoje odjemalce. Izdala je tudi „Zapisnik VII. strank. zbora jugoslov. soc. dem.“ v 1500 izvodih, „Majski list“ v 3000 „Vojna in soc. demokracija“ v 3000 izv., „Tajnost španske inkvizicije“ 4 zvezke v 12.000 izvodih,

povesti E. Kristana „Francka in drugo“ v 2000 izvodih, „Program soc. dem.“ v 4000 izvodih. — Skupaj 25.500 iztisov.

Članov je štela družba konec l. 1909 97.

Od teh jih stanuje

v Idriji	41
v Ljubljani in okolici	27
v Zagorju	5
v Trstu	3
v Trbovljah	4

Ostali so raztreseni od Dunaja do Pulja. Žalostno število!!

Po stanu so člani Del. tisk. družbe tako-le razdeljeni:

43 je rudarjev
14 je društev (ozir. podružnic)
3 so pisatelji
6 je železničarjev
2 strojarja
2 sta dijaka
3 so trgovci
2 sta profesorja
10 privatnih uradnikov
4 so tiskarji
8 pa jih pripada vsak k drugi stroki

(zidar, tob. delavec, steklar, odvetnik itd.)

Značilno je, da imajo takorekoč večino rudarji. Kaže to precej veliko zanimanje za napredek socializma!

Del. tisk. družba ni mogla razviti popolne delavnosti vsled tega, ker premnogi vodilni sodrugi niso razumeli njenega pravega namena. Upati je, da bo v bodoče boljše.

Denarni promet v letu 1909 je znašal K 29.111.20.

Bilanca pa je naslednja:

Aktiva so:

Dolžniki na blagu	2000 K — v
Predujem	100 „ — „
V poštni hranilnici	100 „ — „
V hranilnici	25 „ — „
Blaga v zalogi	4700 „ — „
Inventar	500 „ — „
Gotovina v blagajni	25 „ 87 „
Skupaj	7450 K 87 v

Pasiva so:

Dolg na blagu	175 K — v
Deleži	4684 „ 82 „
Neplačan honorar	119 „ — „
Rez. fond	169 „ 72 „

Hranilne vloge	2100 K — „
Obresti vlog	72 „ — „
Obresti deležev	182 „ 82 „
Čisti dobiček	47 „ 51 „
Skupaj	7450 K 87 v

Občnemu zboru bo rešiti več važnih reči; glavno bo sklepal o sklepih, sprejetih na VII. rednem strankarskem zboru v Ljubljani, dne 2. svečana 1909., ki se glasita:

„Rdeči Prapor“ je oficielno glasilo in last jug. soc.-dem. stranke. Vsakemu članu stranke je dolžnost, da je naročnik strankinega glasila ter da vstrajno in marljivo razširja strankin tisk. Glavnega urednika izvoli izvrševalni odbor. Upravo vodi „Delavska tiskovna družba“ na podlagi posebne z izvrševalnim odborom sklenjene pogodbe. (Predlog sodruga Ant. Kristana.) „Izvrševalni odbor naj sestavi konsorcij, ki prevzame „Rdeči Prapor“ v last in na to sklene z „Delavsko tiskovno družbo“ pogodbo, ki bo imela juridično podlago. (Predlog sodruga dr. H. Tume.) Vprašanje glede tiskarne Delav. tisk. družbe še ni rešeno, tako da bo naloga leta 1910. zadevo izvršiti.

Član Delavske tiskovne družbe more postati vsak sodrug, ki plača 1 K pristopnine in se zaveže plačati bodi takoj, bodi v 25 obrokih en delež v znesku 25 kron. Priglasiti se je pri načelstvu v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr.

N. D. O. — v spominsko knjigo.

Zadnje čase zopet rogovilijo po Kranjskem ljubljanski liberalci pod krinko N. D. O., bahač se s svojim navdušenjem za narodnost slovensko. Da se malo bolje spozna to N. D. O., hočemo zopet navesti nekaj dokazov, kakšni ptički se skrivajo pod temi narodno-delavskimi plašči.

Ustanovitelj N. D. O. na Češkem je znani državni poslanec Vaclav Klofač, katerega fraze o „svoji k svojim“ naš „Slovenski Narod“ prav zelo rad ponatiskuje. Tudi drugače se pri nas v vrstah liberalcev, skrivajočih se pod N. D. O., rado proslavlja vzor narodnjaka V. Klofača.

Te dni pa je prišla novica v javnost, da se je g. Vencel Klofač skrtil pod — zaščito tistih

prokletih sovražnikov vsega slovanskega — namreč Nemcev! Kako je do tega prišlo?

„Narodni delavec“ drž. poslanec V. Klofač je kupil v Pragi na Vaclavskem trgu hotel „Zlata gos“; — ker je hotel veljal 820.000 K, najel je nanj posojila 870.000 K — pa vse to mu je bilo premalo. Pumpal je in pumpal. Narodni zavodi češki odrešeniku Klofaču že niso več hoteli dati — dala mu je še pivovarna v Nuslih 120.000 K, kajti kapitalistom so pač narodni delavci pri srcu! — Kaj pa sedaj? Denarja je bilo še premalo za Klofača. No, bistra duša si zna pomagati. No, hajd — k Nemcem! Nemško-judovska Länderbanka pa je dala tudi takoj milemu Klofaču 100.000 K, ne da bi se informirala, kako je s hotelom „Zlata gos“.

„Narodni Listy“, ki so Klofača včasih hvalili tako kot sedaj „Edinost“ in „Slov. Narod“ dr. Mandiča — proklinjajo Klofača kot izdajalca narodnih načel.

Da, da. Je že tako. Farizeji in sleparji javnega mnenja so ti N. D. O. — družega nič! To je bilo treba zopet pribiti.

Proti delavskim knjižicam.

Kar je včasih bilo pametno, v izpremenjenih razmerah postane neumno. Tako je z delavskimi knjižicami. Če so sploh kdaj imele kaj pametnega pomena, so ga v naših dneh popolnoma izgubile. Da so nepotrebne, dokazujejo druge države, v katerih se živi brez njih, ne da bi kdo čutil njih pomanjkanje.

V Avstriji služijo te knjižice le še podjetnikom, ki se v njih znašajo nad neljubimi delavci. Zakon sicer pravi, da se ne sme v delavsko knjižico vpisati nič, kar bi utegnilo škodovati delavcu. Toda iz interpelacije, ki so jo vložili posl. Beer in sodrugi v državnem zboru, se izve, da je našla organizacija podjetnikov sredstva, ki kažejo zakonu figo. Omenjena organizacija je izdelala tajna znamenja s sledečim pomenom: 1. Dober. 2. Hvalevreden. 3. Voljan, a nezmožen. a) Ni delal redno. b) Ni se v času odpovedi dobro vedel. c) Nemaren in len. d) Nestalen. e) Dela modre pondeljke. f) Neznosen. g) Uporen. h) Socialist. i) Pijanec. k) Tat. l) Breme za bolniško blagajno. m) Ne varčuje z materialom.

Vsled takih znamenj v delavski knjižici se zgodi, da delavec včasih po več let ne dobi dela, ne da bi mogel uganiti, zakaj.

Interpelantje vprašujejo ministra, ali ga je volja, opozoriti policijske urade in obrtne zadruge na to zlorabo in če hoče prisiliti delodajalce, ki ravnajo tako, da povrnejo delavcu škodo.

Poleg tega je poslanec Beer opozoril trgovinskega ministra na črne liste, ki jih razpošilja zveza avstrijskih industrialcev. Interpelaciji je priložil izvleček iz take črne liste, ki jo je razpošiljala neka tovarna v Sv. Hipolitu. Na tej listi je bilo napisanih 33 delavcev in delavk ter navedeni razlogi, zakaj so bili odpuščeni. Tudi iz drugih takih listin je poslanec Beer podal zglede.

Kdor ima kaj poštenja v sebi, bo priznal, da je tak boj skrajno nemoralen. Delavci pa morajo poznati sredstva, s katerimi jim podjetniki otežčajo življenje. Treba bo boja ne le proti črnim listam, ampak tudi proti nepotrebim in škodljivim delavskim knjižicam. Uspešno bo ta boj seveda le tedaj, če bodo organizacije dovolj močne.

Proti pijančevanju.

Iz govora posl. dr. Adlerja v razpravi o zakonu proti pijančevanju.

Boj proti alkoholizmu, kakor ga misli ta zakon, se vodi pod čudnim pokroviteljstvom vlade, ko vendar vsakdo ve, da se opira velik del finančnega gospodarstva vlade ravno ob uživanje žganja. Tako poln žganja ni noben pijanec kakor vsa kapitalistična družba in visoka vlada. Socialni demokratje smo že pred leti na naših strankinih zborih spoznali, da je boj proti alkoholizmu med najvažnejšimi nalogami socialne demokracije. V načrtu vlade pa ne gre za alkohol sploh, ampak le za žganje; pivo in vino pa vplivata ravno tako škodljivo na možgane in druge organe. Tudi se ne govori o žganju sploh, ampak le o žganju revežev. Nič ne ugovarjam, če se visoko plemstvo in kar je z njim v zvezi, opaja, duelira in uganja, kar hoče. Svojim sovražnikom privoščim vse napake. Simpatično nam je vsako stremljenje, ki hoče omejiti uživanje alkohola. Ampak koliko resnosti ima vlada, se bo videlo že pri zakonu o davku na žganje, kadar pride na razpravo Krekov predlog, s čigar namenom se popolnoma strinjam in ki hoče, da se porabi večji del dohodkov od žganja za temeljitejši in sistematični boj proti pijančevanju. Važno bi bilo, skrbeti za zdravilišča za pijance. Pijančevanje ljubi najbolj država in finančni minister. Alkohol se razlikuje od drugih strupov le v tem, da država od njega živi. Pijančevanje ni le napaka, ampak tudi

socialna prikazen. Tudi najrevnejše proletarce pripravi izobrazba lahko do spoznanja, da vrše s pijančevanjem samomor na sebi in na svojem razredu. Delavcem pravim vedno: Nikomur ne ustrezate tako, če se opajate, kakor visokim gospodom, ki tem lažje vihte bič nad vami. Jaz ne bi skrival pijancev, ampak na cesti bi jih kazal za svarilen zgled. Stari Špartanci so opajali sužnje in so jih vodili okrog; jaz bi si danes izbral študente in kavalerije. Za omejitve pijančevanja je le dvoje sredstev. Prvo je prosveta in agitacija. Drugo je zmanjšanje prilike za kupovanje žganja. Tako bi se odpravilo vsiljevanje žganja. Pogostoma daje prodajalec žganja delavcem le tedaj druge potrebščine na kredit, če kupijo tudi žganja. Zakon hoče vpeljati koncesioniranje prodaje žganje. Vsakdo ve, kako lahko nastane iz takih koncesij korupcijski fond. Še na Dunaju je največja težava, otvoriti gostilno brez pijače. V Ljudskem domu se je hotela napraviti taka gostilna, a magistrat jo je odbil, češ, da ni lokalne potrebe. Poizkus, prodajati na ulicah in trgih topel čaj in kavo, da bi se omejilo žganjepitje, se je preprečil. Kjer so take tendence, si je lahko misliti, kaj se more pričakovati od te postave. Najprej je vlada hotela prodajo žganja tako omejiti, da na 500 prebivalcev ne bi prišla več kot ena prodajalna. Od leta 1891. se vlada korak za korak umika. Rad bi sprejel zakon, tudi če bi le malo pomenil. Ampak ničla je premalo. Ne ugovarjam kazenskim določbam za gostilničarje; ampak nekatere teh določb so smešne, n. pr. izjema za avtomate. Vsak gostilničar si bo lahko mislil: Čemu bi hodil v nevarnost? Naj se ljudje avtomatično upijajo. Kazni za pijane se nikdar ne morejo upravičiti. Reveže, ki nosijo svojo opico na ulico, bodo zaprli; bogati pijanec, ki ga nalože na avtomobil in odpeljejo domov, bo pa prost. Na ta način je to razreden zakon. Glasovali bomo za to, da se načrt še enkrat odkaže odseku. (Živahno odobravanje pri socialnih demokratih.)

Vozni listki v — nebesa.

Dobre duše, ki mislijo, da je klerikalizem nesškodljiva prikazen in da ni treba boja z njim! Blagi značaji, ki mislijo, da je najbolje, če se o cerkvi in o njenem početju sploh ne govori! Mi bi bili prvi, ki bi z veseljem pritrdili, če bi se cerkev res bavila le z vero in če ne bi zlorabljala te vere v vsakovrstne namene, ki so popolnoma

neverskega značaja. Toda če se vidi, kako klerikalizem izkorišča svojo moč, kako pospešuje ne vere, ampak babjeverstvo, kako trapa ljudstvo in mu ubija vsako zdravo misel, tedaj se ne sme molčati; tedaj bi bilo naravnost lopovsko molčati.

Kako naj se molči ob primerih, kakršen je sledeči: Med ubogimi Slovaki, ki so vsled obžalovanja vrednih razmer v kulturi močno zaostali, tako da se jim lažje marsikaj natvezi kakor poučnim in vsled tega kritičnejšim ljudem, razširjajo češki klerikalci, ki so pa enaki klerikalcem vsega sveta, neke lističe, ki imajo na eni strani sledeče besedilo:

Vozni listek v nebesa.

Od hod vsak trenotek

Brzovlak I. razreda.

Revščina, čistost, pokorščina.

Osební vlak I. in II. razreda:

Strah božji, pobožnost in svetost.

Mešani vlak I., II., III. in IV. razreda.

Božje zapovedi in stanovske dožnosti.

Prihod, kadar se ljubi Gospodu.

Cena prostora I. razreda: Ljubezen in trpljenje.

Cena prostora I. in II. razreda: Hrepenenje in boj.

Cena I., II., III. in IV. razreda: Strah in kes.

Na drugi strani je sledeče besedilo:

1. Povratni listki se ne izdajajo.

2. Zabavnih vlakov ni.

3. Otroci ne plačajo nič, nahajati pa se morajo za krilu svoje matere, v obsegu milosti svete cerkve.

4. Najboljše je, ne imeti nobene prtljage razven dobrih del. Naj bi nihče ne zamenjal vlaka na predzadnji postaji.

5. Politiki lahko vstopijo, dokler traje vožnja.

Tiskarna benediktincev v Brnu.

*

Kakšne misli naj pridejo povsem nevednemu človeku, ki dobi tak listek v roko? Ali ne stoje taki vozni listki na enaki višini kakor molitveni mlini pri Kitajcih? Še otrok ne more misliti, da bi se s tako agitacijo moglo razširjati verstvo in resnična pobožnost, pač pa mora biti naravna posledica naraščanje babjeverstva in vere v čudno moč vsakovrstnih amuletov, svetinjc in papirčkov. Vse to nima prav nobene zveze z resnično vero, ampak če bi bilo klerikalcem res zanj, bi morali sami preprečiti tako propagando. Seveda, oni upajo, da bo rodila tiste sadove, ki jih sami žele.

Črtice iz življenja fajmoštra Božidarja Kozamernika.

VII.

Fajmošter Kozamernik je bil tudi katehet na šoli. Nekega dne je zapovedoval otrokom, da bi ne bilo niti znanosti, niti umetnosti, ko bi ne bilo duhovnikov. V srednjem veku so bili le duhovniki in samostani, ki so gojili umetnosti in vede. Navedel je tudi nekaj dokazov zato, med drugimi je pripovedoval tudi o češkem duhovniku Prokopu Divisu, ki je izmislil prvi strelod. Pri tej priložnosti je prišel g. fajmošter na razlaganje o strelododu, češ, kako imenitna je ta iznajdba. Govoril je: „Jaz sem si na streho dal napraviti strelodod, od te dobe prav mirno spim. Če bi blagovolila strela posetiti mojo hišo, tedaj bi jo strelodod zgrabil za vrat in bi jo lepo odpeljal v gnojnico pod stranišče.“ Nedolgo za tem pa je udarila strela v par hiš v sosednji občini, ki so popolnoma zgorele. V nedeljo pa je fajmošter Kozamernik pridigal: „Ja, ja, vidite, to je kazen božja. Ljudje nočejo več verjeti v Boga in Mater božjo. Vse hoče biti že socialdemokrat in brezverec, no, tu pa imajo. Prst božji! Bog jih že kaznuje.“ In razlagal je na dolgo in široko, da je strela božji posel, ki je iz nebes poslan, da kaznuje ljudi, ker je že preveč socialistov in brezvercev. — Ko so prišli šolski otroci od pridige domov, so si pa pripovedovali med seboj: „Gospod fajmošter bodo prišli v pekel, ker imajo tako pripravo, da zgrabi božjega posla za vrat in ga pelje v gnojnico pod stranišče . . .“

VIII.

Fajmošter Kozamernik je obljubil enkrat svojemu prijatelju učitelju Š., da ga povabi na koline, kadar bodo klali. Ko se je približal čas, ko je mislil fajmošter zaklati lepe prasce, tedaj mu je — skopuhu — naenkrat bilo zelo žal, da je obljubil učitelju Š., da ga povabi na koline. Vprašal je kuharico Ančko za svet. Pomenila sta se, da je škoda, če se koga povabi — kajti pri kolinah je treba tudi piti, in če se povabi gosta, treba ga je tudi pogostiti. In g. župnik je pisal nekega dne poprej, predno je pustil zaklati prasce, učitelju Š., da bo sicer „jutri“ klal, ali ker mora sam radi stričnika Toneta, ki ga je stekli pes ogrizel, v K., zato naj mu oprostí, da ga ne povabi na koline, dasi mu je zelo žal . . .

Učitelj Š. je prišel z nadučiteljem v vasi, v kateri župnikuje Kozamernik, slučajno še tisti dan v trgu skupaj. Prašal ga je: No, kako je pa kaj s Kozamernikovim stričnikom, ki ga je stekli pes ogrizel in h kateremu se je Kozamernik nemudoma odpeljal. Nadučitelj se je pričel smejati. Eh, kaj ti ne poveš, kje si to slišal — v farovžu danes koljejo in Kozamernik pomaga Ančki „špilit“ klobase . . . Učitelj Š. pokaže nadučitelju Kozamernikovo pismo. Nadučitelj prebere in se začne krohotati: Ho, ho, skopuhu je bilo žal, da bi gostu moral postreči, zato si je sedaj izmislil izgovor o stričniku in o steklem psu.

Ko so pozneje Kozamernikovi znanci-učitelji povpraševali župnika: kako se kaj godi stričniku, ki ga je stekli pes ogrizel — je gosp. fajmošter tajil, da on ni pisal nič takega, da je vse to izmišljeno in zlagano.

IX.

Fajmošter Kozamernik je sploh izboren pedagog. Ker zvečer v gostilni precej dolgo rad poseđi in doma še dolgo z Ančko kramlja, tedaj mu večkrat v šoli, ko bi imel poučevati verouk, pride spanec v posete. Takrat si g. župnik pomaga takole: Ukaže, da mora vsak učenec po vrsti prebrati tri stavke iz katekizma. Prvi učenec v prvi klopi začne. Kozamernik pa sede za kateder in zadremlje. Učenci ponavadi kmalu zapazijo, da je fajmošter zaspal, ker je njegovo smrčanje slišati kot malo gromenje. In začne se dirindaj po šoli. Vsa razposajenost se razvije. Ko je hrušč in trušč tako velik, da zbudi gosp. fajmoštra, tedaj pa lete klofute in batine na vse strani. Včasih je pa zvršetek manj tragičen, zlasti kadar kdo takoj g. fajmoštru „naznani“, kateri so „najbolj“ razsajali. G. župnik ima tiste posebno rad, ki špicljajo. Gorje zatoženim; gosp. nadučitelj jih dobi na protokol, in še g. župnik jih sam pouči o krščanski ljubezni do bližnjega s tem, da jim nateguje ušesa . . . Pa prepisovati morajo po stokrat: „Doktor Šusteršič je velik mož, gospod Škof so še večji.“

Ali si že kupil ravnokar izišlo, zelo potrebno brošurico:

Cerkvene pristojbine ali štolnina.

Dobi se v tiskarni **Iv. Pr. Lampreta v Kranju** in v nekaterih knjigotržnicah v Ljubljani (L. Schwentner in Narodna knjigarna), v Gorici (A. Gabršček), v Trstu (Gorenjec) in v Krškem (Umek). Stane samo **30 v.**, po pošti 40 vin.

ZMES.

„Jutro“. V Ljubljani izbaja list pod tem imenom. Prinaša skrajno nacionalistične novice ter se z vso vnemo poteguje za N. D. O. Upamo, da zavedni delavci, ki poznajo N. D. O. ne bodo dajali za tak list nobenega vinarja! Sicer pa se govori, da bo list tudi kmalu «v gospodu zaspal», ker ni resen v nobenem oziru. Škode pač ne bo nobene!

Pekovski trust ustanovi 9 največjih pekarn v New Jorku, S kapitalom 72 milijonov kron hočejo preskrbovanje mesta s kruhom urediti bolj «ekonomično» kot doslej. Prihranilo bi se 25% dosedanjih izdatkov. Cen kruhu baje ne nameravajajo zvišati.

Piaristovski menih Guido Stich, ki je pred dvema letoma umrl, je zapustil 200.000 K in postavil kot dediče same privatne osebe, društva in mestno občino. Red piaristov je pa izpodbijal oporoko, češ, kar je prihranil in kar je pridobil Stich, vse to je pridobil za red. Ta red je tudi zmagal in 200.000 K pojde v veliko malho.

Osebni vlak je zasul snežni plaz pri Everettu v združeni državi Washington. Najprej je vlak tako zavozil v sneg, da se ni mogel ganiti, sedaj ga je pa še od zgoraj pokrilo. Pomožni vlak so že odposlali.

Trapistovski pater Delmotte je, kakor se poroča iz Rima, pobegnil iz samostana Tre Fontane, kjer je opravljal kupčijske opravke. Samostan je zelo bogat, ima obširna posestva in redi prav mnogo živine. Radi nekih notranjih sporov so nekateri bratje povsod zasledovali Delmotta, tako da mu je postalo tako življenje neznosno, da je s pomočjo nekega prijatelja ušel v avtomobilu.

Z Jesenic.

Jesenice. Dne 28. marca je zborovala okrajna konferenca na Jesenicah pod predsedstvom sodr. Ogrisa, Stareta in Schlesingerja. K dnevnomu redu: organizacija, taktika in tisk je govoril sodr. Ant. Kristan iz Ljubljane. Sklenilo se je po obširni debati, katere so se udeležili razni sodrugi z Jesenic, Javornika, Bleda, Podnarta in Kranjske gore I. ustanoviti politično socialistično društvo za okraja kranjskogorski in radovoljski; II. okrajno organizacijo s sedežem na Jesenicah s krajevnimi organizacijami po vseh krajih obeh okrajev; III. pri-

spevek stranki znaša 20 vin., ki se odpošilja blagajni okrajnega odbora.

V okrajni odbor so se izvolili sledeči sodrugi: predsednik; Anton Mlakar, podpredsednika; J. Groznik in S. Ogris, zapisnikarja; Iv. Schlesinger, Štefan Trojar, blagajnika; I. Knez, Ivan Staré, vsi z Jesenic. Kontrola: Hulik (Podnart), Val. Straus (Lesce) in I. Kosmač (Kranjska gora). — Obenem se je na tej konferenci izvolil širši izbor politične organizacije na Jesenicah, kojemu na čelu je okrajni odbor.

Pri točki tisek je sodr. Ant. Kristan omenjal važnost tiska in priporočal sodrugom razširjenje strankinih tiskovin. — Konferenca se je udeležilo 46 delegatov iz 9 krajev (Jesenice, Javornik, Gorje, Bled, Lesce, Mošnje, Podnart, Mojstrana, Kranjska gora). — Upanje je, da se bo v kranjskogorskem in radovoljskem okraju res razvila taka organizacija, kakršna je potrebna za naše kraje.

Jesenice. Na Velikonočni ponedeljek smo imeli lepo obiskani shod, kojemu sta predsedovala sodr. Ogris Simon in I. Schlesinger. Kot poročevalec k dnevnomu redu je orisal sodr. Ant. Kristan pomen drž. zbora za delavce. Omenjal je veliko važnost zakonodaje, ki ima izvor v parlamentu. Sodr. I. Tokan iz Ljubljane je v daljšem govoru očrtal škodljivost raznih zakonov in odredb parlamenta, v kojem imajo večino nasprotniki delavskega ljudstva. Sodr. Simon Ogris je na kratko povedal, kako se v Avstriji med delavstvom godi, navedši značajno počenjanje tkalcev in njih žena na Severnem Moravskem v Deutsch-Liebenau, kjer so delavci napadli hiše oderuhov, nemogoč več krotiti svoje razburjenosti na neprestano naraščajočo draginjo. H koncu je sodr. Ant. Kristan opozoril jeseniški proletarijat na bližajočo se majsko proslavo, želeč, da bi letos tudi ta enako svojim sotrpinom celega sveta manifestirali za svoje pravice.

Mutastega predsednika imajo pri klerikalnem kons. društvu. Na občnem zboru ni črnil niti besede. Vsi so mislili, da bo kot predsednik vsaj pozdravil navzoče in, dasi je bil navzoč, ni imel nobene besede do članov društva. Pa tudi socialnih demokratov so se bali pri volitvi novega odbora krščanski backi v kler. kons. društvu. Kdo bi si mislil kaj takega! Da, da, tudi v kler. kons. so se pojavili. Povsod jih je dovolj. Zato je pa župnik Škubic ves zasopel primahal na občni zbor,

misleč, da bo treba nastopiti proti soc. demokratom. Za take nastope je on vedno pripravljen, takrat, ko je pa delavec potreben pomoči, se pa skrrije. Saj jih poznamo!

V nedeljo, 6. m. m. smo imeli na Savi pri Jeleni zelo dobro obiskan javni ljudski shod. Shodu je predsedoval sodr. Staré, za zapisnikarja pa je bil izvoljen sodr. Schlesinger. Sodr. dr. Tuma iz Gorice je predaval o delavstvu in socializmu. Govoril je tako jasno, da ga je vsakdo lahko razumel. Zato mu je bilo pa delavstvo tudi iz srca hvaležno.

Začetek meseca marca je bil v naši tovarni izvanredno nesrečen. Vsak dan se je komu kaj pripetilo. Enemu je zmečkalo nogo, drugemu roko, tretjega je prijel električni tok i. t. d. In največ teh nesreč se pripeti v «Martinu», kjer so ljudje tudi najbolj zaostali v vsakem oziru. Že večkrat smo govorili in pisali, ali bi se ne dalo tudi tega revežem, ki delajo vedno v petek in svetek, pomagati. Šest nesreč se je v začetku meseca pripetilo. Večinoma so bili ponesrečenci oženjeni. Kaj bodo sedaj počeli njihovi otroci, kaj bodo jedli? Ali naj mož, utrujen do smrti, preživi 5—6 otrok z 1 K 20 v na dan. Ali naj plača s tem stanovanjem, ki ga samo stane 16—20 K mesečno. Ali naj kupi premog? Tuji delavci, ki pridejo iz drugih tovarn, pripovedujejo, da imajo drugod boljše bolniščinino. Zakaj bi pa tukaj ne imeli vsaj nekaj boljše. Saj bi vsak zdrav delavec rad tudi nekaj več plačal.

Jeseniški liberalci in klerikalci so si skočili v lase. Levite berejo drug drugemu po «Narodu» in «Slovincu». Vzrok je najbrž ta, ker jeseniški učitelji nočejo plesati klerikalno polko. Gerent Čebulj jim je v začetku naklonil priboljšek 20 K na mesec iz obč. blagajne. Mislil jih je seveda s tem privabiti v klerikalni tabor; ker pa niso hoteli prodati prepričanja za denar, se jim je to zopet odvzelo. Sedaj pa po njih. Je pač težava za učitelje. Če hočeš biti klerikalec, je dobro, če nočeš biti, pa moraš po izgledu à la Fabinc v kake hrube romati in se tam pokoriti za napredne grehe. Vso gonjo pa vprizarja samo jeseniška duhovščina z gerentom; ostalo občinstvo pa gotovo simpatizira z učiteljstvom.

Pritožujejo se nekateri odjemalci «Napreja», češ, da premalokrat izhaja in prinese premalo novic. Svetujemo tem, naj pridobijo še mnogo novih naročnikov in list bo postal večji in izhajal bo večkrat.

S Štajerskega.

Celje. Jako prijeten gospod je lastnik tovarne za emajlno posodo v Gabrju, Westen. Ker se izvršujejo v njegovem podjetju razna stavbna dela, ima že od lanskega leta 11 zidarjev v poslu, zakar pravzaprav niti opravičen ni. Teh 11 delavcev je dobivalo do pozne jeseni mezdo, kakršna je v kraju običajna, torej kakor vsi na odprtih stavbah vposleni delavci. Ko pa je prišla zima in se je brezposelnost med zidarji silno razširila, je tovarna na umazan način porabila priliko in znižala delavcem mezdo za 40 vin. na dan. Ker niso mogli zidarji tisti čas drugod dobiti dela, jim ni kazalo nič drugega, kakor potrpeti. Sedaj je pa pomlad tukaj in stavbe se oživljajo. Nič ni bolj naravnega, kakor da so omenjeni zidarji zadnji teden naprosili podjetnika, naj jim zopet nekoliko priboljša. Bili so še celo tako skromni, da niso zahtevali vseh 40 vinarjev naenkrat. Ampak naleteli so na pravega tiča. Zadržal se je, da naj bodo veseli, če jim sploh daje dela (t. j. če je tako milostljiv, da jih izkorišča), priboljška jim pa ne da niti vinarja; na noben način ne. Zidarji so ponovili prošnjo, a zaman. Končno jim ni ostalo nič drugega, kakor reči: Pa naj gospod Westen sam opravlja zidarsko delo po 10 ur na dan za 3 K 60 vin. Zahtevali so obračun in knjižice, pa so razven dveh odšli. Vse dostojne zidarje opozarjamo na ta dogodek in jih pozivamo, naj ne sprejmejo pri Westenu v Gabrjah nobenega dela.

Iz idrijskega okraja.

Velik javen rudarski shod sklicuje podružnica Unije avstrijskih rudarjev na nedeljo 10. t. m. ob 9. uri dopoldan pri «Črnem orlu» v Idriji z dnevnim redom: 1. Poročilo krajevnega delav. odbora rud. zadruga o vseh njih delovanja o delavskih zahtevah; 2. Sklepi k prvi točki; 3. Slučajnosti. Vsled važnosti shoda se poziva vse delavce-rudarje, da se shoda vsi udeležijo. Kdor se shoda vsled nemarnosti ne udeleži, je brezbriznež lastnih interesov.

Vabilo na shod mladeničev, ki se vrši v petek, dne 8. t. m. ob pol 9. uri zvečer v prostorih rud. društva v Idriji z dnevnim redom: 1. Poročilo proponentov; 2. Razmere nižjih kategorij v rudniku, 3. Slučajnosti. Vsled važnosti dnevnega reda se prosi, da se, vsi mladeniči, udeležite shoda!

„Plačati bo treba“, vzklika ponosno v «Slovincu» v št. 69 dopisnik idrijskih novic. Pod tem naslovom pograva že tisočkrat premlate klerikalne laži proti občinskemu odboru in končuje: «Svoj čas so lagali naprednjakom in soc. demokratom, kak škodljivec občine je Oswald. Sedaj pa se je izkazalo, da ne samo, da ni občini nič oškodoval, ampak bo vsled njegovo pritožbe občina še dobila nad 8000 K.» Blaga duša je res Oswald, ki je naklonil občini tako lepo svoto kronic. Saj ne bo plačal on, ki ima mastno plačo, ampak odbornik-delavec, ki si je s krvavimi žulji postavil svojo zadolženo bajtico. Ta naj se zadolži še za 500 K, da se dobi svota 8193 K 62 v., ki jo na komando Oswalda zahteva deželni odbor. Možu se res more priznati častno občianstvo. Predno pa se to zgodi, ogledimo si njegovo početje še od druge strani. Bivši občinski odbor ki je bil z ogromno večino proti volji Oswalda in backov nanovo izvoljen, je bil sklenil l. 1908, da se 25 letna pogodba, sklenjena med občino in «Narodno čitalnico», razveljavi, ker ima občina polno stroškov z vednim popravilom poslopja, ki služi le peščici frakerjev, donša pa malo dohodkov; sezida pa se naj stavba, v koji bo imel vsak občinar besedo in pa priliko čitati brezplačno časopise in revije. In stavba bi donšala občini lepe obresti. Proti temu sklepu se je Oswald pritožil in postal s tem momentom zaščitnik neumne pogodbe liberalnih veljakov. Iz kakega vzroka, ve on sam? Ta pritožba je povzročila gerenta, ki je po polletnem gospodarstvu napravil občini z menjavo Štrosove hiše, raznimi pravdami i. t. d. okroglih 10.000 K škode, o koji se bo ob gotovem času tudi še sodnijsko razpravljalo. Dalje vsled te pritožbe, ki se vleče že tretje leto, odjedel je Oswald občini vse dohodke od znane hiše 509, ki bi se lahko šteli na najmanj par tisoč kron. Kje torej trpi občina več, brez pravn in rednega pobiranja dohodkov občinskega imetja. Ali pa z vednimi pravdami, jezo in proklinjanjem vsled denunciranja zagrizenega popa, ki je zakleti sovražnik miru občincev in brezsrarni uničevalec delavskih družin. Dolžnost vsega poštenega občianstva je, da se postavi proti takemu postopanju klerikalnega nasilja, ki hoče delavce odbornike za celo življenje v nesrečo pahiniti.

Idrija. Članom podružnice «Unije» kakor tudi vsem somišljenikom se tem potom naznanja, da se v zmislu sklepa zadnje podružnične seje nedeljske diskuzije vršijo od 26. m. m. naprej ob so-

botih ob 9. uri zvečer v prostorih rud. društva v Idriji. Diskuzije so javne, vsak udeležnik ima pravico do besede. Namen do diskuzije je v prvi vrsti razpravljati o rudarskih težnjah, o kojih se danes toliko govori. Bomo videli, kje so tisti, ki pravijo, da v Idriji vse spi. Pridite in govorite!

Proda se dva nekoliko od mesta Idrije oddaljena vrta za svoto K 1600. Več se poizve pri Ivanu Velikajnetu v Idriji št. 357.

Novice iz Gorij pri Bledu.

Na velkonočni pondeljek je stalo več gorjanskih fantov na cesti blizu župne cerkve ter so se pomenkovali med seboj. Kar primaha neki pater Kunstelj, ki je tukajšnji domačin in za praznike na počitnicah, ter fante goni v cerkev; bilo je med 10. mašo. Neki 19 letni mladenič mu pravi: «Saj smo bili že zjutraj pri maši.» Ko pa hoče pater izvedeti, kaj so pridigovali zjutraj, se mu pa fant odreže: «Kaj pa je vam to mar, tukaj smo na cesti, ne pa v spovednici.» To pa popa tako razkači, da pripelje mladeniču gorko zaušnico. Fante razjezi taka olika, in ko bi jo Kunstelj ne bil hitro odkuril, ne vemo, kako bi se mu godilo. Mladenič je stvar naznanil, in pop se bo moral pred sodnjo zagovarjati. Zvečer istega dne bi se pa imela prirediti igra «Tri sestre» v bralnem društvu, pri kateri ima pa omenjeni mladenič glavno vlogo. A užaljeni mladenič je odločno odklonil sodelovanje, in zato je morala predstava izostati. Vse polno ljudi je prišlo na predstavo, ki je zaradi surovosti patra Kunsteljna izostala, in so se vračaje domov, zgražali nad tako oliko patrovo. — Sploh se pri nas v Gorjah zadnje čase zelo hitro jasni duševno obzorje naše mladine. Naročeni smo na več iztisov «Svobodne Misli» in socialističnih časnikov, ki jih vsako nedeljo pridno čitamo. Posebno en del vasi, ki se imenuje Graben, je zelo svobodomiselni, tako da si naše tercijalke že od daleč pravijo, ko gremo v vas: zdaj gredo pa Grabniški brezverci. Zaradi znanega dogodka smo pa sklenili še bolj agitirati za socialistične časopise, in smo še isti dan dobili 18 odjemalcev za «Naprej», ki ga nam bo nosil naš sodrug z Jesenic. Tudi bi želeli, ko bi se pri nas vršil kak socialno-demokratični shod. Začeli smo nabirati člane za politično organizacijo in upamo, da nam pojde organizacija na Jesenicah na roko. Pri nas smo po večini revni kmetje in delavci in zato tudi pristopni v socialno demokracijo. Gorjanski fantje, vam pa kličem, proč od črnihov, vsi v socialno demokracijo!

Iz ljubljanske okolice.

Iz Šiške. Prodajalna „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“ v Sp. Šiški se prav lepo razvija. Kramarji so zelo srđiti radi našega napredovanja. Prav tako! Spominjamo se še dobro, kako so se posmehovali, ko sino prodajalno odprli — češ, so si mislili, kaj pa bo; železničarji bodo raje pri nas kupovali kot pa v konzumu. No, zmotili so se. Šišenski železničarji so v svojo čast kmalu porazumeli nalogo konsumentov v današnji dobi, in so se zato čvrsto oklenili konsumnega društva! Razume se samoobsebi, da jih je še precej pri kramarjih, in da bo treba še obilo prepričevanja, da se zgodi to, kar je naš cilj: da bodo namreč vsi šišenski konsumentje tam, kjer je njih mesto — v konsumnem društvu! Prijatelji, ki delujete za razvoj kons. društva v Šiški, le še bolj na delo! Nič ne porajajte, kaj kdo reče: delu vašemu morajo slediti uspehi. Ko se na jesen preseli prodajalna v lastni dom, tedaj naj bodo v njej že združeni vsi tisti, ki vedo ceniti organizacijo konsumentov!! —in.

Iz Zagorja.

Zagorje ob Savi. Leto dni je minilo, odkar so se zbrali zagorski liberalci na posvetovanje, kako naj uničijo zagorske socialne demokrate in njihovo organizacijo. «Naprej!» je objavil poročilo o tistem tajnem posvetovanju v številki majnikovi lanskega leta in kar je «Naprej!» takrat napovedal, se je v tem času tudi zgodilo. Liberalci so izkušali spraviti delavske zaupnike ob vsako zaupanje, jih grđili po njihovem časopisju, posebno v «Slovenskem Narodu», proti kateremu sta vloženi dve tožbi, se združili z zagorskimi klerikalci, napravili kompromis pri občinskih volitvah, jim obljubili staybo kaplanije in mežnarije za uslugo, ker so se podali v zvezo in končno tudi prišli s svojo konfuzno N. D. O., katera je priredila prvo zborovanje že lanskega leta; ker pa so se ga udeležili tudi delavci naše stranke, so zbežali pod streho ter tam obrekovali s petnajstimi svojimi pristaši socialne demokrate. Pozneje je priredil glasoviti Škerl dvoje zakotnih shodov, pri katerih pa ni imel drugih poslušalcev kakor od 20 do 30 sokoličev in par zagorskih sokolic v starosti od 10 do 15 let. Končno so liberalci s Škerlom uvideli, da z zakotnim obrekovanjem, s kradenjem časti in poštenja v svojem časopisju ne opravijo ničesar, pa so sklicali dne 13. m. m. v Sokolskem domu javen društven shod, o katerem je prinesel že kratko poročilo «Rdeči Prapor». Žli se nam pa potrebno, to poročilo malo izpopolniti. Na shodu ni imela N. D. O. več svojih pristašev kakor 80, med njimi najmanj 50 otrok, katere je dirigiral gospod Taufer, kedaj naj vpijejo. Moških

pa je bilo kakšnih 30, med njimi so bili večinoma trgovci, gostilničarji in par zaslepljenih obrtnikov. Delavce pa smo natančno presteli in bili so v celem samo trije rudarji, trije apneničarji, pa kakšnih 8 od male obrti. Nasprotno je bilo po malem računjeno 300 social. demokratov. Mandič je pripovedoval sledeče konfuznosti: Da so strogo strokovni, da se ne pečajo s politiko, da je njihove organizacije naloga, izgnati vse nemške in italianske delavce s slovenskega ozemlja, da bodo šele potem slovenski delavci srečni; potem da morajo biti delavci tudi s praznim želodcem za slovenski narod in zemljo; kvasil je nekaj o nemških sodrugih Bernsteinu in Vollmarju ter čvekal o kolektivizmu, katerega pa mož ravno tako malo razume kakor razliko med gospodarsko in politično organizacijo. Sodrug Čobal mu je odgovarjal na vse njegove konfuznosti; odgovor je dobil tak, da je vzmimiril gospoda Mandiča in celo predsedstvo, da si niso vedeli drugače pomagati, kakor da sta dala Mandič in Škerl znamenje, da naj začno narodnjaški otroci vpiti, da se rešijo klofut. Pri tem vpitju pa so pomagali tudi znani razgrajči Blažič, Bajcar in krojač Zorko. Najbolj smo se smejali, ko je vpil tudi učitelj Kolenc, katerega je moral opozoriti neki rudar, da to ni inteligentno. S tem razsajanjem, ki so ga sami napravili, pa je bil tudi konec shoda. To je enoletno delo zagorskih narodnjakov, konec pa je ta, da imajo danes veliko manj zaslombe pri delavstvu, kakor so je imeli pred letom. Zadnji shod in govor dr. Mandiča pa je bil pogreb za N. D. O., katero so sicer hoteli šele izdramiti do kakšnega gibanja. Resnica je to, kar poročamo mi, prav nič pa nam ne dela skrbi, če se hvalijo v svojem časopisju in si delajo s tem veselje.

Zagrebski
Franck
 kot tovarniško znamko
 priporočujemo kot priznano **najboljši** pridatek za kavo!
 Sl. Zagan 7.1855, 11107

Kašelj.

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušeno olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Svarilo
pred
ponaredbami!

Tvoj slabi želodec
Je žalosten godec!
Če bivzhi al

FLORIAN

Ne bil bi bolan!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

SODBA

izkušene
gospodinje:

Kathreiner Kneippova sladna kava je vsakdanja pijača, katera povečuje delavno moč mojega moža in mu ohranja dobro voljo. Otroci uspevajo dobro in v gospodinjstvu si precej prihranim. Vrhtega nam ta kava vsakdan čudovito tekne.

sloven. f. d.

Najnižje cene. Največji izbor.

Izdelovanje
Skrbno

Preobleke. Popravila

L. MIKUSCH.
tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

„Jurjevo čistilo“

je danes specialiteta vseh krem, ostane vedno sveža, torej se ne posuši, daje najlepší in najhitrejši blesk, se dobiva povsod in ima ljubljanski grad kot varstveno znamko.

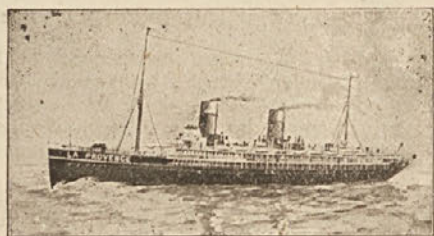
Vsak kdor varuje svoje čevlje, rabi edino

„Jurjevo čistilo“

ki je v svoji dobroti nedosegljivo.

V vedni uporabi napravi usnje zelo mehko.
Edina izdelovateljca:

Kregar & Seljak - Ljubljana.

Samo 6 dni!

Ed. Šmarda

12-9 potovalna pisarna
v Ljubljani, Dunajska cesta šte. 18.

Francoska linija Havre-
New-York **samo 6 dni!**

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana
Prešernove ulice šte. 9

12-8 priporočata v največji izberi po najnižjih cenah
obleke za gopode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za
gospode in dečke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice.

Kmečko - delavska gospodarska zadruga

Dobravlje :: p. Sv. Križ, Goriško :: Dobravlje

Priporoča svojo

bogato zalogo izbornih vin.

V Ljubljani ima zalogo v Vodmatu „pri Mraku“. Po
cenah je vprašati v prodajalni Konsumnega društva
za Ljubljano in okolico, Vodmat, Bohoričeva ulica.

Pozor!

Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pare čevljev samo K 8.—

Ker je več tvornic ustavilo delo, sem dobil naročilo, da spravim večjo množino pod tvorniško ceno v denar. Dobavam vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove: rjave ali črne, galoširane s kopicami in z močno nabiti podplati, elegantni in po najnovejši fasoni. Velikost po evlki. Skupaj 4 pari K 8.—. Razpošilja se po povzetju. Razpošiljalnica čevljev:

J. Gelb, Neusandec šte. 91.

Zamena dovoljena, ali denar nazaj.

Ceno češko posteljno perje!

5 kg, novega oskubenega K 9.60
boljše K 12.—, belo, mehko oskubljeno K 18.— do K 24.—, snežno-belo, oskubljeno K 30.— do K 36.— Pošilja franko po povzetju. Zamenja se in vzame se nazaj, če se povrnejo poštni stroški.

Benedikt Sachsel, Lobez 860 pri Plznju, Češko

Anton Bajec

24-6

**== umetni in trgovski vrtnar ==
v Ljubljani :: Pod frančo.**

Cvetlični sal izdeluje šopke, vence s trakovi.

Vrtnarij na Karlovski cesti 2.

: Zunanja naročila točna. :

Dragotin Puc

tapetniški in preprogarski mojster

Ljubljana :: Marije Terezije cesta 16.

Edina

**KOLINSKA
KAVINA
PRIMES**

je

najokusnejši

in edino

pristni domači izdelek